

20 ГОДИНИ

заедно

20 години членство в ЕС на Естония, Кипър,
Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия,
Словения, Унгария и Чехия

20 години членство в ЕС на Естония, Кипър, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия, Словения, Унгария и Чехия

Европейска комисия
Генерална дирекция „Комуникации“
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

PDF ISBN 978-92-68-14758-0 doi:10.2775/29196 NA-09-24-244-BG-N

Европейската комисия не носи никаква отговорност за каквито и да е последици от повторното използване на настоящата публикация.

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2024

© Европейски съюз, 2024

Политиката на Комисията за повторна употреба се прилага в съответствие с Решение 2011/833/ЕС на Комисията от 12 декември 2011 г. относно повторната употреба на документи на Комисията (ОВ L 330, 14.12.2011 г., стр. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Освен ако не е отбелязано друго, повторната употреба на настоящия документ е разрешена съгласно лиценз Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Това означава, че повторната употреба се позволява, при условие че надлежно се посочи източникът и се укажат евентуалните промени.

За употребата или възпроизвеждането на елементи, които не са собственост на Европейския съюз, трябва да се поиска разрешение директно от носителите на авторските права.

АВТОРСКИ ПРАВА

Всички изображения © Европейски съюз, освен ако не е посочено друго.

Съдържание

Повече възможности за хората и подобро качество на живот	4
Създаване на растеж, работни места и благоденствие	6
Повишаване на конкуренто-способността на европейската промишленост и важни сектори	8
Инвестиране в нашия Съюз	10
Напредък в областта на иновациите и научните изследвания	12
Солидарност	13
Укрепване на ролята на Европа в света	15

Преди двадесет години нашето европейско семейство стана по-голямо. На 1 май 2004 г. гражданите на Естония, Кипър, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия, Словения, Унгария и Чехия станаха граждани на ЕС. За една нощ нашият Съюз се превърна в по-голямо политическо, икономическо и културно обединение, простиращо се от Талин до Лисабон, от Валета до Стокхолм, от Дъблин до Никозия. Присъединяването на България, Румъния и Хърватия няколко години по-късно направи нашия Съюз още по-силен.

Темпът на промяна в Европейския съюз през последните две десетилетия беше забележителен. 450 милиона европейци са се ползвали от свободата на движение в разширения Съюз. Гражданите имат по-големи права и свободи. Демокрацията и върховенството на закона бяха укрепени, въпреки че понякога бяха поставяни на изпитание. Нараснаха възможностите както за хората, така и за предприятията.

С голямото разширяване през 2004 г. ЕС се превърна в един от най-големите единни пазари в света. Свидетели бяхме на растеж и благоденствие. Благодарение на инвестициите и фондовете на ЕС през последните 20 години в 27-те държави членки бяха изградени модерна инфраструктура и връзки в континентален мащаб. Благотворно въздействие върху европейското общество оказаха нарасналите иновации, публични и частни инвестиции, свободното движение на стоки, услуги, капитали и хора, по-високите стандарти и по-големите възможности.

Това невинаги беше лесно. Новите държави членки трябваше да се адаптират към нови правила във всички сектори. Пред тях се разкриха възможности и те спечелиха достъп до по-голям пазар, но все пак трябваше да се справят с повишена конкуренция. Някои сектори във вече членуващите държави също трябваше да се адаптират. В това отношение Европейският съюз е добре подготвен да гарантира справедливост и да смекчи последиците от тези промени. Различни фондове и инструменти за подкрепа, включително кохезионните фондове, спомогнаха да се гарантира, че никой няма да бъде изоставен.

Разширяването е пример за успех. То помогна на държавите членки да устоят по-добре на европейските и глобалните предизвикателства. При все че финансовата криза, пандемията от COVID-19, агресията на Русия срещу Украйна и напоследък войната в Близкия изток на моменти представляваха изпитание за единството на ЕС, разширеният ни Съюз винаги успяваше да реагира и да постигне резултати.

Днес ЕС е по-силен с 10-те държави членки, които се присъединиха преди две десетилетия. Както и всяка от тези държави е в по-добро състояние благодарение на членството в ЕС.

Според проучването на Евробарометър средно **79 % от гражданите, живеещи в държавите членки, които се присъединиха към Съюза преди 20 години, смятат, че тяхната страна е имала полза от членството в ЕС.**

Също така **70 % от гражданите на 15-те държави, които към онзи момент вече са били членове, смятат, че членството в ЕС е било от полза (в сравнение с 53 % през 2004 г.).**

© FREDERICK FLORIN/AFP чрез Getty Images

Повече възможности за хората и подобро качество на живот

Разширяването създаде повече възможности за гражданите от всички държави членки да учат и работят в целия Европейски съюз. От 2004 г. насам над 2,7 милиона души от 10-те държави са се възползвали от възможността да учат и преподават в чужбина. Същевременно благодарение на програмата „Еразъм+“ над 600 000 млади хора от други държави от ЕС са учили в техните университети.

От 10-те държави членки, които се присъединиха през 2004 г., девет са изцяло част от Шенгенското пространство — най-голямото пространство за свободно пътуване в света, което гарантира безпроблемно и сигурно пътуване. Продължава

работата за по-нататъшно интегриране на Кипър в Шенгенското пространство, като същевременно се вземат предвид специалните обстоятелства на острова.

В същото време държавите членки си сътрудничиха по-ефективно в справянето с трансграничната престъпност, подпомогнати от общи правила, оперативно сътрудничество и подкрепа от ЕС. Това спомогна например за

борбата с трафика на наркотици, изпирането на пари и онлайн престъпността.

През последните 20 години Европейският съюз постигна значителен напредък в областта на социалните права, здравеопазването и опазването на околната среда, управлението на отпадъците, правата на потребителите и безопасността на продуктите, наред с другото, като допринесе за подобряване на цялостното качество на живот на хората. 10-те държави, които се присъединиха през 2004 г., не само бяха облагодетелствани от тези по-високи стандарти, но и спомогнаха за оформянето им. Днес природата се опазва по-добре, градовете са с по-чист въздух и неприкосновеността на личния живот е защитена в целия Съюз.

От 2004 г. насам **насам над 2,7 милиона млади хора от 10-те държави членки са участвали в програмата „Еразъм+“.**

След присъединяването си към ЕС 10-те държави членки увеличиха рециклирането на битови отпадъци. От 2004 г. до 2022 г. Словакия, Литва, Словения и Латвия, наред с други, отчетоха увеличение с повече от 40 процентни пункта на коефициента си на рециклиране.

През тези 20 години средната **продължителност на живота** в държавите от разширението през 2004 г. се е повишила **от 75 на 79 години**, като почти е стопила разликата до **средната за ЕС-27 продължителност от 81 години.**

Според последното стандартно проучване на Евробарометър у тези, които се присъединиха към Европейския съюз преди 20 години, **удовлетвореността от живота се е увеличила от 68 % през 2004 г. на 89 % през 2024 г.**

Създаване на растеж, работни места и благоденствие

През последните 20 години въпреки световния икономически спад икономиката на ЕС нарасна с 27 %. Държавите, които станаха част от нашия Съюз през 2004 г., отбелязаха значителен икономически растеж. Полската и малтийската икономика например се увеличиха повече от два пъти. Икономиката на Словакия нарасна с 80 %. **Икономиките на всички по-нови държави членки постоянно се доближават до средните показатели за ЕС-27.**

Държавите, които вече бяха членки при разширяването от 2004 г., също отбелязаха растеж и просперитет. През последните 20 години износьт на Испания за 10-те държави се удвои. Също така италианската търговия със стоки с тези държави се е увеличила със 77 %. Търговските връзки между Литва и Швеция също нараснаха значително. За по-малко от две десетилетия вътрешният поток на стоки в рамките на ЕС нарасна с над 40 %.

And people have seen this growth in their lives. Real wages have doubled from 2004 to 2023 in the 10 states. And poverty levels have halved. **От 26-те милиона нови работни места, които се появиха в целия ЕС през последните 20 години, 6 милиона са създадени в 10-те нови държави – членки на ЕС.**

Икономиките на 10-те държави членки, присъединили се към ЕС през 2004 г., се радват на устойчив икономически растеж: средният годишен темп на растеж на брутният национален доход (БНД) в Естония бе над 8 %, докато в Полша, Словакия, Малта и Латвия растежът бе средно с повече от 7 %.

Средният БВП на глава от населението на 10-те държави членки нарасна от 59 % от средния за ЕС-27 през 2004 г. на 81 % през 2022 г.

В тези държави членки **равнищата на бедност и социално изключване намаляха значително – от 37 % през 2005 г. на 17 % през 2020 г.** Броят на децата, изложени на риск от бедност, намаля от 41 % на 17 % през същия период.

От присъединяването в 10-те държави членки **делът на хората на възраст 25–34 години с висше образование се е увеличил с почти 20 процентни пункта.**

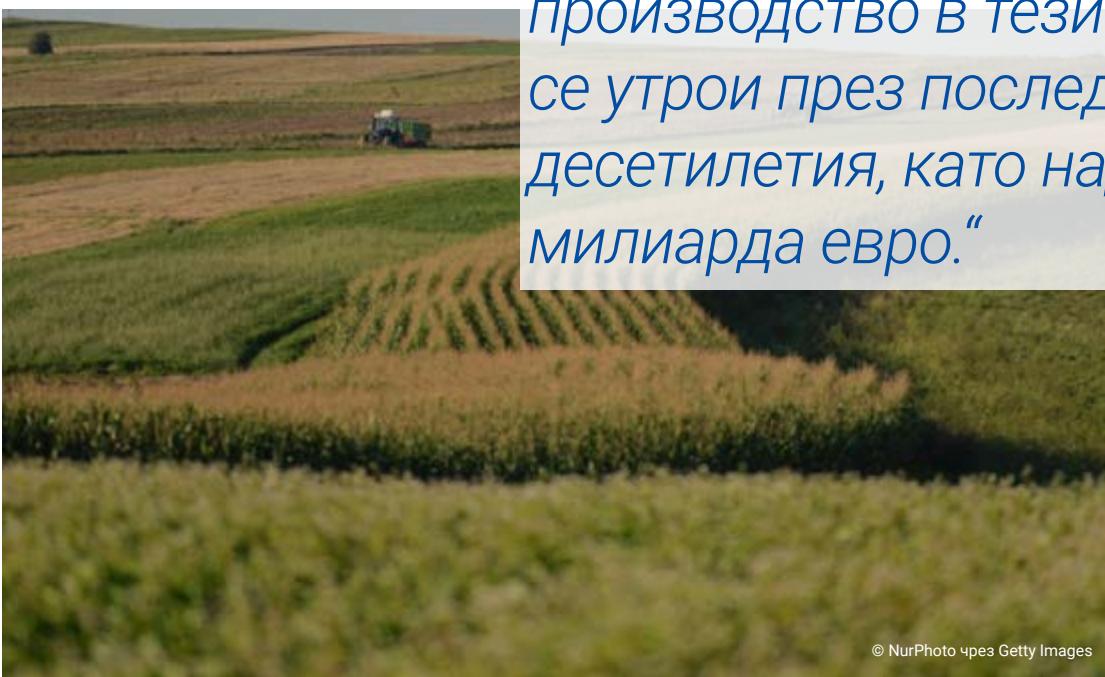
Седем от тези 10 държави членки приеха еврото. Първа Словения го прие през 2007 г., докато Литва – през 2015 г. Това позволи на повече предприятия и граждани да се възползват в пълна степен от предимствата на единния пазар без валутни рискове.

Повишаване на конкуренто-способността на европейската промишленост и важни сектори

От полския сектор на електрониката до германския сектор на автомобилостроенето промишлеността се разрасна поради икономите от мащаба, предлагани от разширения единен пазар. Европейската промишленост получи по-голям достъп до ключови суровини, като например суровини от критично значение. Сега дружествата могат лесно да се снабдяват с мед от Кипър, кобалт от Чехия, редкоземни метали от Литва и никел от Словакия.

Членството в ЕС на повече държави също създаде възможности за продажбата на по-голям пазар на продукти на хранително-вкусовата промишленост, с което на гражданите се предлага по-голям избор от качествени продукти. 10-те нови държави членки обогатиха селскостопанското разнообразие на ЕС с различни селскостопански традиции, култури, породи добитък и висококачествена продукция. **Стойността на селскостопанското производство в тези държави се утрои през последните две десетилетия, като надхвърля 68 милиарда евро.**

„Стойността на селскостопанското производство в тези държави се утрои през последните две десетилетия, като надхвърля 68 милиарда евро.“

© NurPhoto чрез Getty Images

„От полския сектор на електрониката до германския сектор на автомобилостроенето промишлеността се разрасна поради икономииите от мащаба, предлагани от разширения единен пазар.“

Достъпът до по-голям единен пазар е благотворен за европейските промишлени отрасли. Между 2004 г. и 2022 г. Словакия удвои производството си на основни метали, докато Чехия увеличи повече от два пъти производството си на хартиени продукти.

Чрез общата селскостопанска политика ЕС спомогна за модернизирването на селскостопанската и хранителната промишленост в 10-те държави членки.

Европейците могат да се радват на повече висококачествени храни и продукти от целия Съюз. . От гозитанското вино до словашкото ферментирано зеле — към списъка на ЕС със защитени наименования за произход бяха добавени над 280 продукта от 10-те държави.

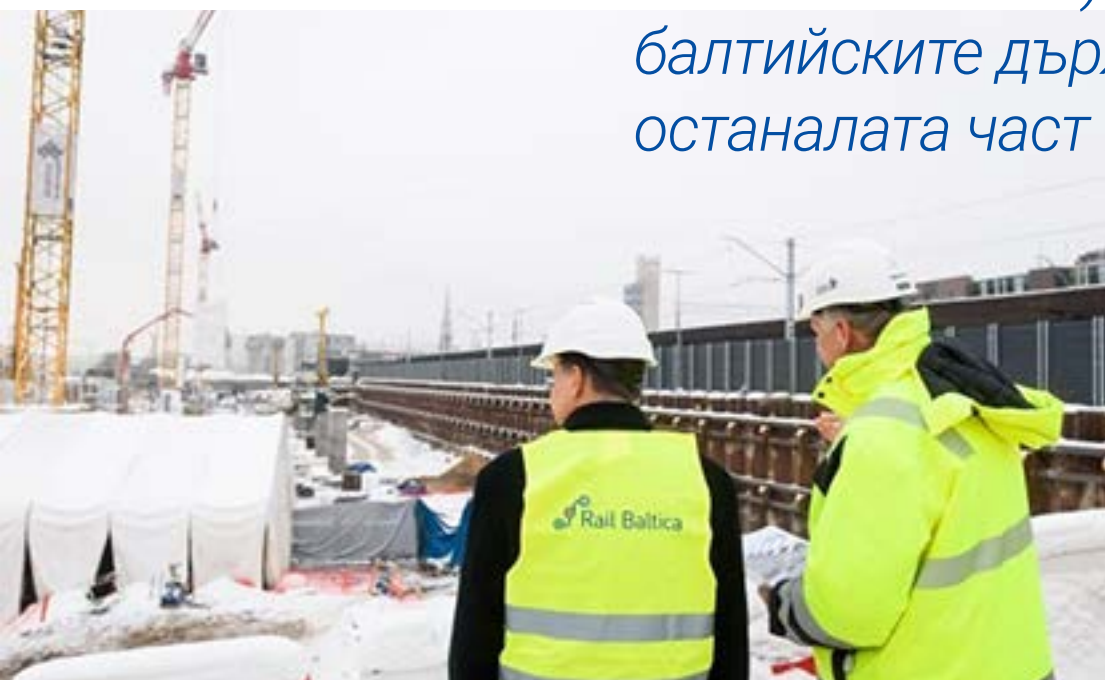
Инвестиране в нашия Съюз

През последните 20 години ЕС инвестира значително в инфраструктура, за да превърне Европа в по-добро място за живот и работа — от магистрали до тръбопроводи, обществен транспорт, свързаност, центрове за данни и трансгранична инфраструктура.

Транспортните връзки на Европа се разшириха и подобриха, свързвайки всички части на континента. Например Словения вече има разширена електрифицирана железопътна мрежа, а инвестициите на ЕС допринесоха също за развитието на линиите на метрото в Унгария. В процес на подготовка са още много проекти — например Rail Baltica (Балтийската железопътна ос) ще свърже балтийските държави с останалата част на Европа и ще засили връзките между Финландия и други държави в ЕС.

Нашият интегриран енергиен пазар — с взаимносвързани електроенергийни мрежи между Малта и Италия и газови връзки, свързващи Дания и Полша, наред с другото — ни помогна да се справим с кризи, например когато Русия намали доставките на газ. Държавите от ЕС работиха заедно, за да си гарантират по-сигурни и устойчиви енергийни доставки, като по този начин се стимулира преходът към чиста енергия и се намалява зависимостта ни от руските изкопаеми горива.

„Rail Baltica (Балтийската железопътна ос) ще свърже балтийските държави с останалата част на Европа.“

Благодарение на значителните инвестиции на ЕС покритието на високоскоростните широколентови мрежи и достъпът до интернет се увеличи в целия ЕС. Лидери в областта на цифровите технологии, като например Естония, помагат за създаването на новаторски услуги в областта на електронното управление. Във всички части на Европа милиони хора получиха достъп до 5G мрежата. Освен това премахването на таксите за мобилен роуминг е от полза за всички граждани на ЕС, като така избягват допълнителните разходи за обаждания или текстови съобщения, направени по време на пътуване в рамките на 27-те държави членки. Същевременно инвестициите на ЕС спомагат за по-нататъшното подобряване на свързаността и устойчивостта на мрежата – например чрез новия оптичен кабел, свързващ Швеция и Финландия с балтийските държави.

Днес продължаваме напред с NextGenerationEU. **Тази програма, която възлиза на над 800 милиарда евро, финансира стотици проекти – от ветроенергийни паркове в морето до електрически влакове, от висококачествени цифрови услуги до медицински центрове на световно равнище, създавайки качествени работни места – във всички 27 държави членки.**

И тъй като стратегическата среда около нас продължава да се променя и Европа трябва да работи повече по отношение на отбраната, всички държави членки участват в тези усилия – от естонските научни изследвания във военната област до разработването на въздухоплавателни средства в Швеция и производството на боеприпаси в Полша.

С финансовата подкрепа по линия на политиката на сближаване на ЕС и Механизма за свързване на Европа **транспортната мрежа на Европа се трансформира и разшири.** През последните две десетилетия дължината на магистралите в Полша, Унгария и Словакия се утрои. От 2004 г. насам железопътната мрежа на Литва се увеличи с 200 километра.

През последните 20 години ЕС успя да подобри енергийната ефективност на своята икономика. Като цяло ЕС намали енергийната интензивност на своята икономика с почти 33 %. 10-те държави членки постигнаха още по-добри резултати, намалявайки енергийната интензивност на своите икономики с над 40 %.

Напредък в областта на иновациите и научните изследвания

През последните 20 години Европейският съюз регистрира многобройни научни открития и творчески иновации – например в профилактиката на заболявания и лекуването на ракови заболявания. Много от тях бяха осъществени в 10-те нови държави от ЕС или бяха резултат от сътрудничеството между изследователи от дългогодишните и по-новите държави членки с финансовата подкрепа от ЕС.

Унгарски и френски учени осъществиха напредък в изследването на материята и получиха Нобеловата награда за физика за своята работа. От Латвия до Испания академичните среди работят в по-тясно сътрудничество, например за повишаване на знанията ни за геномите.

„През последните 20 години Европейският съюз регистрира многобройни научни открития и творчески иновации.“

Чехия, Унгария, Италия, Германия и други си сътрудничат за изграждането **най-голямата и най-напреднала инфраструктура за лазери с висока мощност в света.**

Солидарност

От наводнения до горски пожари, от земетресения до спешни медицински ситуации, 27-те държави членки взаимно си оказват жизненоважна помощ, когато ги сполетят бедствия.

През последните 20 години всички държави от ЕС са насочвали подкрепа по целия континент и извън него чрез Механизма за гражданска защита на ЕС. Има изобилие от примери. След внезапните наводнения през 2010 г. пет държави членки се притекоха на помощ на Унгария. През лятото на 2022 г., когато беше изправена

пред опустошителни горски пожари, Словения получи помощ от австрийски пожарникари. Миналата година специалисти по спешна помощ от Словакия оказаха помощ на Гърция, когато страната се бореше с незапомнени горски пожари.

От първия ден на агресивната война на Русия срещу Украйна държавите – членки на ЕС, действаха заедно за предоставянето на подкрепа на украинския народ. Логистични центрове в Полша и Словакия, както и в Румъния, помогнаха за канализирането на помощ от целия Съюз. ЕС предостави временна

закрила на над 4,1 милиона украински бежанци, като почти 1,7 милиона от тях бяха приети от държавите членки, присъединили се през 2004 г.

Държавите – членки на ЕС, работиха заедно за мобилизиране на спешна помощ за други държави и помежду си, като отговориха на над 700 искания за помощ,отправени чрез Механизма за гражданска защита на ЕС от 2004 г. насам.

Стратегическият резерв от медицински изделия в rescEU, по места в Унгария, Полша, Литва и Словения, както и предварително разположените противопожарни самолети в Кипър и хеликоптери в Чехия, **позволиха на ЕС бързо да насочва подкрепата си към всички 27 държави членки.**

Полша е домакин на центъра на ЕС за медицинска евакуация на украински пациенти, нуждаещи се от спешно лечение. Към днешна дата **над 3200 души са били прехвърлени, за да получат специализирано здравно обслужване в болниците в цяла Европа.**

Кипър заема челна позиция в рамките на **морския коридор за насочване на хуманитарна помощ за палестинския народ.**

Укрепване на ролята на Европа в света

През последните 20 години гласът на Европа на световната сцена стана по-силен — било в това да призовава света към обединение за действия във връзка с изменението на климата, или за борба с пандемията, или в подкрепа на демокрацията.

Добавянето на 10 нови държави членки увеличи нашата икономическа мощ в световен мащаб. По-големия единен пазар превърна ЕС в още по-привлекателен търговски партньор, което ни позволи да създадем нови възможности в чужбина. От 2004 г. насам нашата международна търговия се увеличи с 3 трилиона евро, като достигна 5 трилиона евро през 2023 г.

По-големият Съюз също така засили ролята на Европа като водещ донор на хуманитарна помощ. Европейската хуманитарна помощ, независимо дали в Украйна, в Газа, или в Судан, се предоставя от хуманитарни работници от целия ЕС, включително, наред с други, полски неправителствени организации, чешки хуманитарни партньори и кипърски хуманитарни работници.

Разширяването насърчи просперитета, укрепи демокрацията и осигури стабилност в целия Съюз. **Също така с 27 държави членки ЕС се превърна в по-силен геополитически фактор.**

„С 27 държави членки ЕС се превърна в по-силен геополитически фактор.“

Служба за публикации
на Европейския съюз

